

Lærervejledning til

Lav dit eget stjernebillede

På Steno Museet kan man blandt andet bestille et astronomitema, som består dels af en planetarieforestilling, og dels en interaktiv forevisning ved en af vore studenterforevisere.

En af astronomiaktiviteterne hedder "Lav dit eget stjernebillede".

Formål

Deltagerne skal bringes til at føle en tættere forbindelse til stjernehimlen som en del af naturen, og til stjernebillederne som dels et kulturhistorisk interessant emne og dels nogle figurer og historier, som kan hjælpe til med at finde rundt på himlen.

Ved besøget på museet præsenteres nogle af de klassiske stjernebilleder, med tilhørende mytologisk historie i kort form. Storebjørn/Karlsvognen, Orion, Cassiopeia og Svanen er de mest velegnede (fordi de "ligner", og fordi navnene er ret kendte). Desuden omtales nogle af Dyrekredsens stjernebilleder. Her kender de fleste navnene i form af stjernetegn, og det kan bruges til en snak om forskellen imellem stjernetegn (de astrologiske) og stjernebilleder (som kan findes på himlen).

På internettet findes gode, korte referater af de gamle myter, som vedrører stjernebillederne på for eksempel www.froebelsem.dk/stjerner, på kitts.homepage.dk og på www.tycho.dk

Uddel et af stjernearkene i A4. Lad eleverne bruge deres fantasi til at forbinde nogle af stjernerne til en eller anden enkel figur, giv "stjernebilledet" et navn, og find på en historie om stjernebilledet. (Der er 10 forskellige stjerneark). Man kan også lave et lille skuespil hvor stjernebilledehistorien bliver opført for klassen, en collage med motivet eller optage en film med kamera eller mobiltelefonen, hvor forløbet eller historien bliver fortalt.

Træk af stjernebilledernes historie

Himmelkuglen er opdelt i områder, som vi kalder stjernebilleder; lidt ligesom landene på Jorden. Stjernebillederne er kommet til os ad en snoet rute, fra sumererne i Irak via Babylon, fønikerne, grækerne, araberne og middelalderens europæiske lærde til i dag. Med hvad deraf følger af fejl og pudsigheder. Det er en mærkelig blanding af dyr, fabeldyr, helte, heltinder og ting. Nogen af dem ligner helt fint, andre ser slet ikke ud som det, de hedder. I stjernebogen har vi udvalgt et par af de mest vellignende og kendte: Karlsvognen, Orion, Svanen m.v. Frem til slutningen af 1800-tallet blev stjernebogen fremstillet med figurerne tegnet ind, og på plancherne i mellemglassene er der nogle smukke eksempler. Nogle af de ældste stjernebogen, som er bevaret, er himmelglober.

Der er 88 moderne stjernebilleder, autoriseret af Den internationale Astronomiske Union omkring 1920. Af disse er ca. de 48 "klassiske". De findes i Claudius Ptolemaios' stjernebogen i værket *Almagest* fra 160 e.Kr., selvom nogle af dem faktisk er meget ældre og kan følges tilbage til sumererne omkring 5000 år f.Kr. De "nye" stjernebilleder er udvalgt blandt de mange, som er blevet foreslået siden; især fra omkring 1600 og derefter. Bidragsyderne er blandt andet Johannes Hevelius, abbed de la Caille og nogle hollandske opdagelsesrejsende. Der knytter sig mytologiske historier til de fleste af de klassiske stjernebilleder. Eleverne får i planetariet fortalt nogle af dem i modulet "Lav dit eget stjernebillede", og de skal så bagefter ud fra prikker på papir selv finde på et stjernebillede, og på en tilhørende historie.